

Sinikka Rajaniemi
Ylijohtaja, Fimea

Digitalisaatio ei poista asiantuntemuksen tarvetta – päinvastoin!

Saatavillamme olevan digitaalisen tiedon määrä on viime vuosikymmenen aikana kasvanut valtavasti. Kun sen rinnalla tietokoneiden prosessointiteho on vielä lisääntynyt, olemme päätyneet ihmiskunnan historiassa tilanteeseen, jossa dataprosessointi ja koneoppiminen ylittävät tehokkuudessaan jo humanin järkeilyn kyvykkyyden.

Kun saatavilla olevan tiedon määrä kasvaa, kasvaa kiinnostus sen asianmukaiseksi hyödyntämiseksi myös lääkealalla. Lääkeviranomaisen tehtävänä ja tavoitteena ei ole toimia tämän kehityksen jarruna, vaan varmistaa, että muutos yhteiskunnassa toteutuu hallitusti ja perustellusti sekä kansalaisten näkökulmasta yhdenvertaisesti lääkkeiden järkevän käyttö varmistuen.

Meidän tulee pohtia, kuinka terveydenhuollon tietovarantoihin kerääntyvää reaali maailman tietoa parhaiten jalostetaan ja hyödynnetään lääkehuoltoon ja lääkehoitoihin liittyvän päätöksenteon tukena. Tämä pohdinnan tarve ei rajoitu yksinomaan Suomen rajojen sisälle, vaan koskee laajalti EU-maita muun muassa lääkevalmisteiden myyntilupaprosessien, korvattavuuden sekä käyttöön oton kokonaisuuden osalta. Suomella on lukuisia, kansainvälisestikin tarkasteltuna huippuluokkaa olevia vahvuuksia, joiden avulla voisimme raivata tietä terveydenhuollon tietovarantojen hyödyntäjinä EU-tasolla.

Jo nyt on selvää, että tarvitsemme jatkossa nykyistä huomattavasti enemmän lääkehuoltoon, lääkkeen määräämiseen ja lääkkeiden käyttöön liittyvää ajantasaista seurantatietoa. Meidän tulee tietää yksityiskohtaisemmin muun muassa lääkkeiden kulutuksesta, arkielämän vaikutuksista, käytön kohdentumisesta, hoitoprosesseista ja kokonaiskustannuksista. Tämän tulee kuitenkin toteutua asiakkaan ehdoilla siten, että hänen tietosuojansa turvataan.

Potilaan, asiakkaan ja lääkkeen käyttäjän rooli korostuu ajantasaisen lääketiedon tuottajana. Lääkeinformaatiota ei jaeta enää jatkossa yksipuolisesti terveydenhuollon ammattilaiselta potilaalle, vaan informaatio kulkee molempiin suuntiin: kuinka lääkehoito toteutuu, ilmeneekö sen aikana odottamattomia haittavaikutuksia ja käytetäänkö lääkkeitä yhdessä sovitulla tavalla. Terveydenhuollon ammattilaisten tulee tässä rinnalla kasvaa uuteen valmentavaan rooliinsa, jossa potilaan ääni kuuluu ja ratkaisee. Myös lääkeviranomaisen on kysyttävä aktiivisesti neuvoa lääkkeen käyttäjiltä, jotta voimme jatkossakin voida tehdä asiakaskeskeisiä, järkeviä viranomaispäätöksiä.

Pelkkä tiedon massiivinen määrä ei takaa laadukkaita lääkehoitopäätöksiä. Tiedon määrän lisääntyessä tarvitsemme myös uusia työkaluja – tekoälyäkin – sen hyödyntämiseksi. Tiedon kerääminen, sen käyttöönoton mahdollistaminen sekä kyky tulkita tätä tietoa ovat tässä kuitenkin avainasioita. Päätöksenteon tulee tekoälyn aika-kaudellakin perustua tietoon ja taitoon sekä näitä yhdistävään asiantuntemukseen. ●

Tutustut parhaillaan Digi-Sic!-teeman ensimmäiseen numeroon. Kysyimme teiltä lukijoilta sosiaalisessa mediassa vinkkejä aiheista, joita haluaisitte käsiteltävän lehdessä. Oli ilo huomata, että lääkkeet ja digitalisaatio innostivat ja kiinnostivat monia. Tämä teema on suunniteltu yhdessä teidän kanssanne valmistamaan meitä kaikkia lääkealan muutoksiin. Teema jatkuu teknologiapainotteisella numerolla ensi syksynä.